vers VO OR vers

LEZING 1
47 MINUTEN

KLAAGLIEDEREN

1:1-2:1

Jeruzalems verdriet over haar verwoesting en de erkenning van Gods rechtvaardige oordeel.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/klaagliederen/1-1-2-1

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Klaagliederen als uiting van verdriet	2 min	4
2	Jeremia als mogelijke schrijver	6 min	4
3	Joodse herdenking van Jeruzalems verwoesting	2 min	8
4	De alfabetische opbouw van Klaagliederen	6 min	9
5	Jeruzalem als eenzame weduwe	3 min	11
6	Ballingschap en verloren voorspoed	4 min	13
7	Jeruzalems zonde en gemiste bestemming	3 min	15
8	Tempelroof en hongersnood tijdens het beleg	3 min	17
9	Het leed en de vernedering van Jeruzalem	2 min	19
10	Gods wijnpers in Klaagliederen en Openbaring	4 min	20
11	Ontroostbaar verdriet en erkenning van schuld	2 min	22
12	Het gebed om vergelding over Babel	2 min	24
13	Wolken en duisternis als beelden van oordeel	3 min	25
14	Joëls profetie: Pinksteren en Jeruzalems val	5 min	27

Om verder te lezen 30

1

Klaagliederen als uiting van verdriet

We gaan het boek Klaagliederen bestuderen. Bij wijze van inleiding zal ik een paar opmerkingen maken, en dan gaan we er meteen op in. Dit boek is een voorbeeld van een genre binnen de Hebreeuwse literatuur dat klaagzangen of klaagliederen wordt genoemd. Klaagliederen of klaagzangen waren een vorm waarin men verdriet en droefheid uitte, in de meeste gevallen over een of andere ramp. En vrijwel alle profeten in het Oude Testament hebben voorbeelden van deze literatuurvorm. Jesaja hoofdstuk 14 is een voorbeeld, waar we een klaagzang over de koning van Babel hebben. Bijna alle profeten, volgens mij allemaal behalve Haggaï, hebben enkele voorbeelden van deze literatuurvorm.

Wanneer je een klaagzang leest, vooral als iemand daarin klaagt over zijn eigen ellende, krijg je de indruk dat die persoon zich in zelfmedelijden wentelt. Dat is de indruk die je krijgt wanneer je het boek Klaagliederen leest. Hoewel het medelijden in dit geval natuurlijk niet alleen op de persoon zelf gericht is, maar op het volk van God. Sommige klaagzangen bij de profeten gaan over de ondergang van heidense machten. Het is niet zozeer dat de profeet verdriet heeft over hun ondergang. Hij gebruikt de klaagzang eerder als middel om de emotie te benadrukken die degenen die het meemaken zullen voelen. Maar in dit geval maakt de schrijver het zelf mee.

2

Jeremia als mogelijke schrijver

Wie de schrijver is, wordt niet vermeld. Op grond van een zeer oude Joodse en christelijke traditie heeft men van oudsher aangenomen dat Jeremia de schrijver is. Toch is het boek anoniem en noemt het Jeremia of enig ander individu niet als schrijver. Het staat in onze Bijbels duidelijk na het boek Jeremia om de traditie te weerspiegelen dat Jeremia de schrijver is. Het wordt zelfs tot de grote profeten

gerekend wanneer christenen over de indeling in grote en kleine profeten spreken. Klaagliederen wordt beschouwd als een van de vijf boeken van de grote profeten. Natuurlijk is Klaagliederen in werkelijkheid korter dan verscheidene van de kleine profeten. Maar omdat men denkt dat het bij Jeremia hoort, en hij beslist een grote profeet is die het langste profetische boek heeft geschreven dat we hebben, wordt het bij de grote profeten ingedeeld.

Er lijkt meer dan alleen traditie te pleiten voor de uitspraak dat Jeremia de schrijver is, hoewel we daar niet honderd procent zeker van kunnen zijn. Om te beginnen heeft de schrijver duidelijk de val van Jeruzalem meegemaakt. Jeremia leefde daarvoor in elk geval in de juiste periode. Uit de inhoud van het boek blijkt duidelijk dat het geschreven is na de val van Jeruzalem in 586 voor Christus en vóór de herbouw van Jeruzalem en de tempel, die plaatsvond in 516 voor Christus. Ergens in die periode heeft iemand dit boek geschreven.

Jeremia leefde in het eerste deel van deze periode en zal hoogstwaarschijnlijk de gelegenheid hebben gehad om veel hiervan met eigen ogen te zien. Hoewel hij en anderen naar Egypte ontkwamen voordat de definitieve verwoesting plaatsvond. Hij heeft zeker de eerdere fasen gezien en heeft waarschijnlijk de bijzonderheden over de laatste fasen van de verwoesting gehoord van mensen die ontkomen waren, mensen die gevlucht waren. Waarschijnlijk enkele overlevenden die mogelijk naar Egypte waren ontkomen, waar hij was. Hij zal heel goed geweten hebben wat er was gebeurd.

Als argument dat Jeremia de schrijver is, wordt aangevoerd dat de woordenschat en de stijl van het boek sterk lijken op wat we in Jeremia aantreffen, dezelfde woordenschat. We kunnen in Klaagliederen ook een aantal dingen zien die ons heel sterk aan Jeremia doen denken, hoewel hij niet de enige persoon is die zulke dingen had kunnen zeggen. In Klaagliederen 3 en vers 48 zegt hij bijvoorbeeld:

> Waterbeken stromen neer uit mijn oog vanwege de ondergang van de dochter van mijn volk.
>
> KLAAGLIEDEREN 3:48

Dat klinkt duidelijk vertrouwd. Het lijkt heel sterk op Jeremia's eigen woorden, waar hij zei:

> Och, was mijn hoofd maar water en mijn oog een bron van tranen, ik zou dag en nacht wenen over de gesneuvelden bij de dochter van mijn volk.
>
> JEREMIA 9:1

Jeremia wordt de wenende profeet genoemd. Er zijn verschillende plaatsen in Jeremia, maar een van de plaatsen waar Jeremia dit wenende karakter laat zien, is in Jeremia hoofdstuk 14 en vers 17, waar hij zegt:

> Zeg dan dit woord tegen hen: Tranen stromen uit mijn ogen naar beneden, nacht en dag, zonder ophouden, want de maagd, de dochter van mijn volk, is gebroken met een grote breuk, door een wond die zeer pijnlijk is.
>
> JEREMIA 14:17

Dit komt vrij vaak voor in Jeremia: dat hij niet alleen over wenen spreekt, maar ook over de maagdelijke dochter van mijn volk. Die uitdrukking vinden we in Klaagliederen 3:48, en ook in Jeremia 9:1, nog een voorbeeld uit Jeremia:

Ach, was mijn hoofd maar vol water en waren mijn ogen maar een bron van tranen, dan kon ik dag en nacht huilen om de mensen van mijn volk die zijn gedood.

Dit is de taal van Jeremia, en die klinkt beslist vertrouwd wanneer we bij Klaagliederen 3:48 komen. Daar staat:

De tranen stromen uit mijn ogen omdat mijn volk ten onder is gegaan.

Een uitspraak die heel, heel sterk aan Jeremia doet denken.

Nog een voorbeeld waarin we Jeremia gemakkelijk als de schrijver zouden kunnen zien, staat opnieuw in Klaagliederen hoofdstuk 3, en wel in vers 53, waar de schrijver zegt — ik zal bij vers 52 beginnen:

> Zij die mijn vijanden zijn zonder reden, hebben fel op mij gejaagd als op een vogel. Zij hebben mijn leven in een put gesmoord, en hebben een steen op mij geworpen.
>
> KLAAGLIEDEREN 3:52-53

Dat kan figuurlijk bedoeld zijn. De psalmdichter spreekt er vaak over dat hij in een kuil terechtgekomen is. Daarmee bedoelt hij meestal geen letterlijke kuil, maar gewoon een kuil van wanhoop of een heel slechte situatie. Maar we weten dat Jeremia letterlijk in een kuil werd gestopt. Daarom zou dit erop kunnen wijzen dat Jeremia degene is die dit schreef. Jeremia 37:16 verwijst ernaar dat Jeremia in een kuil werd neergelaten, en daar stierf hij bijna. Ook staat er in Klaagliederen hoofdstuk 4, vers 2:

> De kostbare kinderen van Sion, eens gewaardeerd als zuiver goud, hoe worden zij nu beschouwd als aarden kruiken, het werk van pottenbakkershanden!
>
> KLAAGLIEDEREN 4:2

Dit doet denken aan de taal van Jeremia in Jeremia hoofdstuk 18, waar Israël, of Jeruzalem, wordt vergeleken met het werk van een pottenbakker. De gedachte is iets anders, maar het verband is dat op beide plaatsen de mensen van Sion worden vergeleken met aarden potten die door een pottenbakker zijn gemaakt.

In Jeremia 18:4 tot en met 6 staat:

> Mislukte de pot die hij aan het maken was met de klei in de hand van de pottenbakker, dan maakte hij daarvan weer een andere pot, zoals het in de ogen van de pottenbakker goed was om te maken. Toen kwam het woord van de HEERE tot mij: Zou Ik met u niet kunnen doen zoals deze pottenbakker, huis van Israël? spreekt de HEERE. Zie, zoals de klei in de hand van de pottenbakker, zo bent u in Mijn hand, huis van Israël.
>
> JEREMIA 18:4-6

Jeremia keek daarbij naar een echte pottenbakker die aan het werk was. Het beeld van Israël als klei, of als een pot in de handen van de pottenbakker, komt dus uit Jeremia. Ook in Klaagliederen 4:2 vinden we dezelfde beeldspraak.

3

Joodse herdenking van Jeruzalems verwoesting

Dit zijn een paar voorbeelden. Als je het boek Klaagliederen leest nadat je kort daarvoor Jeremia hebt gelezen, vallen je er misschien nog veel meer op. Dit zijn maar een paar voorbeelden van gedeelten in Klaagliederen die steun lijken te geven aan de overlevering dat Jeremia de schrijver was. Nou, ik denk dat we er maar van uit kunnen gaan dat Jeremia de schrijver is, aangezien er geen andere theorie is geopperd die als serieus argument kan gelden. Dit boek wordt vandaag de dag nog altijd eenmaal per jaar door de Joden in de synagogen gelezen. Het wordt gelezen op een dag die op de Hebreeuwse kalender de negende van Ab wordt genoemd. Die valt midden juli op onze kalender. De negende van Ab is de traditionele datum van de verwoesting van Jeruzalem in 586 voor Christus en, opmerkelijk genoeg, ook in 70 na Christus.

Jeruzalem is tweemaal verwoest: eenmaal door de Babyloniërs in 586 en eenmaal in 70 na Christus door de Romeinen. In beide gevallen was de traditionele datum de negende van Ab. Of de overlevering helemaal klopt, weet ik niet. Maar het is interessant dat het op de twee momenten in de geschiedenis waarop Jeruzalem in handen van buitenlandse machten viel, werd verwoest en met de grond gelijkgemaakt, op dezelfde dag van het jaar gebeurde. Die dag valt, zoals ik al zei, midden juli op onze kalender. Daarom lezen de orthodoxe Joden tegenwoordig elk jaar op die datum het boek Klaagliederen hardop helemaal door. Ook lezen sommige Joden het wekelijks in Jeruzalem bij de Klaagmuur. Het heeft ook ergens een plaats in de liturgie van de katholieke kerk. Bij bepaalde bijzondere gelegenheden wordt het daar eveneens gelezen.

4

De alfabetische opbouw van Klaagliederen

De opbouw van het boek is als volgt. Als je het even doorbladert, kun je al zien dat alle hoofdstukken behalve hoofdstuk 3 hetzelfde aantal verzen hebben. Ze hebben 22 verzen. Hoofdstuk 1 en 2, en vervolgens ook 4 en 5, hebben elk 22 verzen. Hoofdstuk 3 heeft precies driemaal zoveel verzen: 66 verzen.

Je weet misschien uit je studie van de Psalmen dat sommige psalmen zijn wat we acrostichons noemen. Dat zijn psalmen die meestal 22 of 44 verzen hebben. Het Hebreeuwse alfabet heeft 22 letters. Bij de psalmen die als acrostichon zijn geschreven en 22 verzen lang zijn, begint gewoonlijk elk vers met een opeenvolgende letter van het Hebreeuwse alfabet. Zo doorloop je het hele alfabet, waarbij elk volgend vers met een andere letter van het alfabet begint, in alfabetische volgorde.

Bij psalmen die 44 of 66 verzen hebben en in de vorm van een acrostichon zijn geschreven, heb je over het algemeen twee of drie verzen met de eerste letter, vervolgens twee of drie verzen met de tweede letter, enzovoort. Dan is er dat ene bekende acrostichon in Psalm 119, waarin acht verzen met elke letter beginnen. Psalm 119 is, zoals je weet, ingedeeld in groepen van telkens acht verzen. Boven elke groep van acht staat een van de opeenvolgende letters van het Hebreeuwse alfabet. Alle

verzen in elke groep beginnen in de Hebreeuwse Bijbel met die letter. Dit is dus een dichtvorm die de Hebreeuwse schrijvers vaak gebruikten om bij het geven van een godsspraak hun alfabet te doorlopen in de vorm van een acrostichon.

Bij deze klaagzangen in dit boek zijn de eerste vier hoofdstukken acrostichons. Het vijfde is een uitzondering. Dat betekent dat in hoofdstuk 1, 2 en 4 telkens één vers met de volgende letter van het alfabet begint. Er zijn 22 verzen, 22 letters. Hoofdstuk 3, dat driemaal zoveel verzen heeft, heeft drie verzen voor elke letter. Vervolgens heeft het vijfde hoofdstuk ook 22 verzen. Het volgt geen strikt acrostichon.

Dat zouden we natuurlijk niet opmerken als we het in het Engels lezen, maar de schrijver heeft zijn gedachten geordend. Je leest in het boek Klaagliederen ontzettend veel emotie en hartstocht, en je zou de indruk kunnen krijgen dat het er spontaan, in doodsangst, is uitgeflapt. Maar in werkelijkheid is het zorgvuldig geordend. Zijn gedachten bevatten ongetwijfeld oprechte emotie, maar hij heeft ze wel in deze vorm geordend volgens een vast patroon, dat zorgvuldig is uitgewerkt rond het alfabet van de Hebreeuwse taal.

Ik wil er ook op wijzen dat de eerste drie hoofdstukken in feite even lang zijn. Hoewel het derde hoofdstuk 66 verzen heeft en de hoofdstukken 1 en 2 er 22 hebben, is elk vers in de eerste twee hoofdstukken drie keer zo lang. In het Engels valt het je niet zo op, maar zelfs in het Engels kun je het een beetje zien: de verzen in de hoofdstukken 1 en 2 zijn behoorlijk lang, terwijl de verzen in hoofdstuk 3 heel kort zijn. Ze zijn in feite maar een derde zo lang. In het Hebreeuws zijn de verzen in de hoofdstukken 1 en 2 drie regels lang, en de verzen in hoofdstuk 3 zijn maar één regel lang.

Interessant genoeg is in hoofdstuk 4 elk vers twee regels lang. Dat is dus anders dan in zowel hoofdstuk 2 als hoofdstuk 3. Elk vers in het Hebreeuws in hoofdstuk 4 is twee regels lang. En in hoofdstuk 5, dat geen acrostichon is, is elk vers weer één regel lang, zoals ook in hoofdstuk 3 het geval is.

Wat je dus hebt, zijn de eerste twee hoofdstukken, waarin elk vers heel lang is. Vervolgens heb je in hoofdstuk 3 drie keer zoveel verzen, maar ze zijn maar een derde zo lang. De totale lengte van het hoofdstuk is dus gelijk: hetzelfde aantal regels in het

Hebreeuws. Daarna nemen de hoofdstukken 4 en 5 in lengte af: elk 22 verzen, maar in beide gevallen kortere verzen. Twee regels per vers in hoofdstuk 4 en één regel per vers in hoofdstuk 5.

Dit heeft waarschijnlijk niets te maken met de geestelijke waarde van het boek, maar het is iets wat interessant kan zijn, en iets wat je misschien niet opmerkt als je het in het Engels leest. Het zou voor iedereen duidelijk zijn, bijvoorbeeld voor de oorspronkelijke lezers die het in het Hebreeuws lazen. Het enige wat ik over de betekenis ervan kan zeggen, is dat het wel getuigt van een zeker plan en een zekere ordelijkheid bij het schrijven ervan. Het is dus niet zomaar een spontane jammerklacht, hoewel je anders de indruk zou kunnen krijgen dat je daarmee te maken hebt.

Toch lijkt de emotie in het boek heel oprecht te zijn. En het is heel goed mogelijk dat er een eerste versie van het materiaal is geschreven die niet zo goed geordend was, en dat Jeremia, of mogelijk iemand anders, die aanvankelijk vrij spontane jammerklacht later op deze meer dichterlijke manier heeft geordend volgens deze acrostische structuur. Dat zou mogelijk bedoeld zijn geweest voor liturgische voorlezing, of iets dergelijks.

5

Jeruzalem als eenzame weduwe

In het Hebreeuws is de naam van het boek het Hebreeuwse woord voor ‘Hoe’. Dat is om dezelfde reden waarom Genesis in de Hebreeuwse Bijbel ‘In het begin’ wordt genoemd, en Exodus ‘Dit nu zijn de namen’, enzovoort. De Hebreeuwse Bijbel geeft ons namelijk vaak de titel van een boek eenvoudigweg aan de hand van het eerste woord of de eerste woorden van het boek. Het eerste woord in hoofdstuk 1 is ‘Hoe’. Dat is trouwens ook het geval in de hoofdstukken 2 en 4. Die beginnen ook met het woord ‘Hoe’. Maar vooral omdat hoofdstuk 1 met dat woord begint, heet het boek in het Hebreeuws ‘Hoe’.

Veel meer hoeft er niet gezegd te worden. We gaan er meteen aan beginnen. Elk van de vijf hoofdstukken is een afzonderlijk klaaglied. Met andere woorden, het is niet één doorlopend klaaglied van vijf hoofdstukken lang, maar de vijf kunnen bij verschillende gelegenheden geschreven zijn. Het feit dat elk als een afzonderlijk acrostichon is opgezet, zou erop wijzen dat elk een eenheid vormt. Elk hoofdstuk is een eenheid op zichzelf, en ze zijn misschien niet allemaal op hetzelfde moment uit de pen van de schrijver gevloeid.

> Hoe eenzaam zit zij neer, die stad, eens zo dichtbevolkt! Als een weduwe is zij geworden, zij die groot was onder de heidenvolken. Een vorstin onder de gewesten is verplicht tot herendienst.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:1

Zoals gebruikelijk is in Hebreeuwse poëzie, zien we herhaling. Dat is een van de belangrijkste kenmerken van Hebreeuwse poëzie. In wezen wordt één gedachte drie keer verwoord. Het is niet telkens precies hetzelfde, maar er is een duidelijk verband.

Zij die eens zo dichtbevolkt was, is nu eenzaam. Zij die groot was onder de volken, is nu als een weduwe. Dat komt overeen met eenzaam: weduwen zijn eenzaam. Zij die eens een vorstin onder de gewesten was, is nu tot herendienst verplicht.

We gaan dit niet bij alle verzen aanwijzen, hoewel je dat wel kunt doen. De meeste verzen zullen deze parallelle structuur hebben. Maar ik wil je er meteen aan het begin op wijzen dat dit het gebruikelijke kenmerk van Hebreeuwse poëzie heeft: doorgaans zijn er groepjes van twee regels, of in dit geval van drie regels. Het zijn uitspraken die in wezen hetzelfde punt uitdrukken.

Dat er over de stad als een weduwe wordt gesproken, herinnert ons eraan dat Israël, en in het bijzonder de hoofdstad Jeruzalem, als Gods vrouw moest worden gezien. Maar nu is het alsof God gestorven is. Eigenlijk is het juister om te zeggen dat zij gestorven zijn, maar ze zijn zonder echtgenoot achtergelaten. God heeft hen verlaten. Jeremia zelf sprak op die manier in de hoofdstukken 2 en 3 van Jeremia. Niet zozeer dat ze een weduwe waren, maar een gescheiden vrouw, dat hun Echtgenoot hen alleen had achtergelaten, dat Hij van hen gescheiden was vanwege hun geestelijke onzedelijkheid, hun geestelijke overspel.

Vers 2:

6

Ballingschap en verloren voorspoed

> Zij weent onophoudelijk in de nacht, en haar tranen stromen over haar wangen. Zij heeft geen trooster onder al haar minnaars. Al haar vrienden hebben trouweloos met haar gehandeld; ze zijn haar tot vijanden geworden. Juda is in ballingschap gegaan vanwege de ellende en vanwege de vele slavenarbeid. Zíj woont onder de heidenvolken, zij vindt geen rust; al haar vervolgers halen haar in tussen de nauwe doorgangen.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:2-3

In dit geval lopen de eerste twee regels van dit vers parallel. In gevangenschap gaan loopt parallel met wonen onder de volken. Verdrukt worden onder zware slavendienst loopt parallel met geen rust vinden. De derde regel bevat een andere gedachte.

> De wegen van Sion treuren, ze zijn zonder feestgangers. Al haar poorten zijn verwoest; haar priesters zuchten. Haar jonge vrouwen zijn bedroefd, en zijzelf — bitter is het haar.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:4

De wegen naar Sion worden als personen voorgesteld en rouwen, omdat ze gewend waren verschillende keren per jaar pelgrims uit de hele wereld te ontvangen. Joden die op vaste tijden naar Jeruzalem kwamen om Pascha, Pinksteren en het Loofhuttenfeest te vieren. Maar nu gaat er niemand meer naar Jeruzalem. Daar is niets meer. Er is niets waarvoor je erheen zou gaan. De Joden zijn in andere landen, maar ze kunnen geen pelgrimstochten naar Jeruzalem maken. Ze zijn niet vrij. Bovendien, zelfs als ze

vrij waren, is er geen Jeruzalem meer om een pelgrimstocht naartoe te maken. Het is allemaal puin. En dus zijn de wegen als het ware eenzaam. De wegen liggen verlaten, omdat de pelgrims niet meer naar de vastgestelde feesten komen.

Vers 5:

> Haar tegenstanders zijn aan het hoofd komen te staan, haar vijanden zijn gerust. Want de HEERE heeft haar bedroefd om haar talrijke overtredingen. Haar kleine kinderen zijn in gevangenschap gegaan, vóór de tegenstander uit. Uit de dochter van Sion trok al haar pracht weg. Haar vorsten zijn als herten geworden die geen weide vinden: krachteloos gingen zij vóór de vervolger uit.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:5-6

De heerlijkheid is verdwenen.

De vijanden richtten zich natuurlijk bijna altijd op de leiders. Vorsten en edelen werden als eersten gevangengenomen. Want zodra ze koningen en hun families enzovoort gevangengenomen hadden, had de stad of het volk eigenlijk geen kracht meer om weerstand te bieden. En dus wordt hier gesproken over het opjagen van de vorsten, wat de Babyloniërs blijkbaar deden, zoals je op wilde dieren jaagt.

> Jeruzalem denkt in de dagen van haar ellende en haar ontheemding, aan al haar kostbaarheden die zij in de dagen van weleer bezat, toen haar volk in de hand van de tegenstander viel, en zij geen helper had, de tegenstanders haar zagen en lachten om haar ondergang.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:7

De herinnering aan hoeveel zegen en voorspoed ze ooit hadden gehad, maakte hun gevangenschap des te bitterder. Het is altijd moeilijker als je door rampspoed getroffen wordt en je je de goede oude tijd kunt herinneren. Dagen die voorbij zijn en die je nooit

meer terugkrijgt. Als je leven altijd moeilijk is geweest en je altijd arm bent geweest, dan lijken nog meer armoede en ontbering eigenlijk niet zo vreemd.

Maar als je de zegen van God hebt gekend, dan is het zoals bij de psalmdichter die zei:

> Hieraan denk ik en ik stort mijn ziel in mij uit: hoe ik meeging in de stoet en met hen optrok naar Gods huis, onder luide vreugdezang en lofliederen: een feestvierende menigte.
>
> PSALMEN 42:5

Enzovoort. Het deed hem verdriet, omdat hij in ballingschap was toen hij een van die liederen schreef. Hij herinnerde zich de tijden waarin hij naar het huis van God kon gaan. Alleen al de herinnering aan die betere dagen maakte de bitterheid van het heden des te bitterder.

7

Jeruzalems zonde en gemiste bestemming

> Zwaar heeft Jeruzalem gezondigd; daarom is zij tot een afgezonderde vrouw geworden. Allen die haar eerden, verachten haar, want zij hebben haar naaktheid gezien. Ja, zij, zij zucht en zij heeft zich naar achteren toe omgekeerd.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:8

De schrijver doet grotendeels alsof hij zich overgeeft aan zelfmedelijden en medelijden met zijn volk, alsof ze om een of andere vreemde reden zomaar door rampspoed getroffen zijn. Hij vraagt om recht te worden gedaan en hij vraagt om een oordeel, zoals we zullen zien, over degenen die haar onderdrukt hebben. Toch erkent hij op sommige plaatsen dat ze het verdiend heeft. Hoewel hij wil dat haar vervolgers geoordeeld worden, geeft hij in veel gevallen toe dat ze eigenlijk instrumenten waren van een rechtvaardige vergelding over Jeruzalem.

Hier zien we in vers 8 dat ze zwaar gezondigd heeft, en dat is de reden dat deze dingen haar overkomen zijn. Dit komt maar af en toe ter sprake, maar het is belangrijk om te zien dat de schrijver niet suggereert dat Jeruzalem werkelijk een of ander onrecht is aangedaan. Wat er gebeurd is, was volkomen verdiend, maar het is nog steeds verdrietig.

Jezus wist in Zijn tijd dat Jeruzalem in handen van de Romeinen zou vallen, en dat zou volkomen verdiend zijn. Hij zei in Lukas hoofdstuk 19 dat het hun zou overkomen omdat ze de dag waarop er naar hen werd omgezien niet herkenden. Maar Hij huilde ook over de stad, want hoewel het volkomen verdiend was, was het een tragedie en iets verdrietigs.

> Haar onreinheid kleeft aan haar zomen; zij heeft niet gedacht aan haar einde. Wonderbaarlijk diep is zij gezonken, zij heeft geen trooster. Zie, HEERE, mijn ellende, want de vijand maakt zich groot.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:9

In vers 9 staat:

Ze dacht niet na over haar bestemming, daarom was haar ondergang zo verschrikkelijk.

[Vertalersnoot: De spreker leest hier het Engelse ‘destiny’ als ‘bestemming’ en bouwt daarop zijn uitleg. Het bovenstaande Nederlandse Bijbelcitaat heeft ‘haar einde’.]

Dat is nogal veelzeggend, nogal interessant, want Jeruzalem had in God een bestemming. Als ze daaraan had beantwoord, zou ze een heerlijk licht voor de volken zijn geweest en degene die de kennis van God voor de wereld bewaarde. Dat was haar bestemming. Maar omdat ze haar bestemming nooit op waarde schatte, verviel ze in wangedrag. In plaats van zichzelf te zien als degene die de volken zou leiden, volgde ze de volken in hun verdorvenheid en afgoderij.

Ik denk dat het duidelijk is dat ook christenen gevaar lopen als ze niet begrijpen waarvoor de gemeente er is en wat haar bestemming is. Ze kunnen dan zomaar het goddelijke karakter verliezen dat God in de gemeente heeft gelegd, en de wereld gaan volgen en navolgen. Als we de bestemming van de gemeente begrijpen, zullen we op onze hoede zijn voor het verlangen om de gemeente omlaag te halen of te laten instorten, of haar te laten bezwijken onder de druk om te worden als de wereld.

8

Tempelroof en hongersnood tijdens het beleg

Vers 10:

> De tegenstander heeft zijn hand uitgespreid over al haar kostbaarheden; immers, zij heeft heidenvolken zien binnengaan in haar heiligdom, van wie U geboden had dat zij niet mogen komen in Uw gemeente.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:10

Daarmee wordt de tempel bedoeld. De heidenen zijn binnengekomen waar ze niet horen te zijn, en ze hebben de tempel verwoest.

> Heel haar bevolking zucht op zoek naar brood. Zij hebben hun kostbaarheden gegeven voor voedsel, om hun ziel te verkwikken. Zie, HEERE, en aanschouw, hoe veracht ik geworden ben!
>
> KLAAGLIEDEREN 1:11

Dit verwijst kennelijk naar hongersnood, waarschijnlijk tijdens het beleg. Jeruzalem werd een tijdlang belegerd voordat het viel. In de verslagen van 2 Koningen of Kronieken lezen we niet over kannibalisme of over de benarde omstandigheden waarin mensen door de hongersnood terechtkwamen. Ik geloof tenminste niet dat we

dat in die passages lezen. Maar hier lezen we er wel over. Jeremia beschrijft wat er in 586 gebeurde, en daarvoor, tijdens de hongersnood en het beleg. Hij zal in dit boek twee keer kannibalisme noemen: mensen die hun eigen kinderen opeten.

Dit is iets waarvan Mozes in Deuteronomium zei dat het zou gebeuren. In Deuteronomium 28 vertelde hij de Joden dat als ze van het verbond afweken en God boos op hen maakten, Hij hen in deze omstandigheden zou brengen. Hun vijanden zouden hen belegeren, ze zouden verhongeren en ze zouden hun eigen kinderen opeten. We weten dit van Josephus. Josephus heeft gevallen opgetekend waarin dit tijdens het beleg in het jaar 70 na Christus gebeurde, dat mensen tijdens het beleg hun eigen kinderen opaten.

We komen het ook tegen in een eerder verhaal, in de dagen van Elisa. Samaria werd belegerd door de Syriërs, en het is bekend dat een vrouw haar kind opat. Twee vrouwen maakten daar namelijk samen een afspraak over. Ze zouden die dag het kind van de ene opeten, en de volgende dag dat van de andere. Een vrouw stemde daarmee in, en haar kind werd opgegeten. De volgende dag wilde de tweede vrouw haar kind niet afstaan, dus beklaagde de eerste zich bij de koning. Toen hij ervan hoorde, scheurde hij zijn kleren. Het deed hem veel verdriet te vernemen dat de toestand zo erg was geworden dat mensen hun kinderen opaten.

Er zijn kennelijk minstens drie momenten in de Joodse geschiedenis geweest waarop de hoofdsteden, Samaria of Jeruzalem, door een beleg zo'n ernstige hongersnood doormaakten dat ze hun kinderen opaten. Klaagliederen is volgens mij de enige plaats in het Oude Testament die ons vertelt dat dit ook in 586 voor Christus gebeurde. We zijn nog niet bij die verzen aangekomen, maar er wordt melding gemaakt van voedselgebrek, dat later tot zulke verschrikkelijke gruweldaden als kannibalisme leidde.

Maar in vers 11 zegt hij:

Ze zoeken brood en hebben hun waardevolle spullen geruild voor eten, alleen maar om in leven te blijven.

Dat suggereert natuurlijk dat mensen in tijden van grote hongersnood dingen afstaan — diamanten, kostbaarheden, dingen die normaal honderden of duizenden dollars waard zijn — alleen maar voor een stuk brood om in leven te blijven.

9

Het leed en de vernedering van Jeruzalem

Vers 12:

> Raakt het u allen niet, voorbijgangers? Aanschouw en zie of er leed is als mijn leed, dat mij is aangedaan, waarmee de HEERE mij bedroefd heeft op de dag van Zijn brandende toorn.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:12

Vooral hier klinkt het alsof ze zich in zelfmedelijden wentelt. De suggestie is: ‘Niemand heeft geleden zoals ik heb geleden.’ Feit is dat waarschijnlijk de meeste andere volken die door Babylon werden vernietigd, hetzelfde over zichzelf denken. Dit kan letterlijk waar zijn. Het kan zijn dat het leed dat Jeruzalem werd aangedaan groter was dan wat Babylon sommige andere volken aandeed die het veroverde. Maar ik kan me voorstellen dat ieder ander volk dat dit las, zou zeggen: ‘Nou, je zou eens moeten zien wat ze ons hebben aangedaan.’

Maar voor Jeruzalem was het natuurlijk des te krenkender om door heidenen te worden vernietigd. Ze wisten immers dat zij Gods volk hoorden te zijn en dat de goden van de heidenen helemaal geen goden waren. Toch leek het hierdoor alsof hun God machteloos stond tegenover degenen die andere goden dienden. Waarschijnlijk vergrootte dat hun lijden. Naast het lichamelijke lijden was er de vernedering, en misschien het schuldgevoel dat hun zonden God smaad hadden gebracht. Door dit over zichzelf te brengen, hadden ze het als het ware doen lijken alsof God toch geen grote God was. Ze droegen dus op meer dan één vlak leed, met inbegrip van hun schuldige geweten omdat ze deze smaad over de Heere hadden gebracht. Dat kwam dan nog boven op hun lichamelijke ellende.

10

Gods wijnpers in Klaagliederen en Openbaring

Vers 13:

> Vanuit de hoogte heeft Hij vuur gezonden in mijn beenderen, en Hij heerst daarover. Hij heeft voor mijn voeten een net uitgespreid, Hij heeft mij naar achteren toe doen omkeren, Hij heeft mij tot verwoesting overgegeven, de hele dag ziek gemaakt.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:13

Dat wil zeggen: de Heere heeft dat gedaan.

> Het juk van mijn overtredingen is aangebonden, door Zijn hand zijn zij samengevlochten; zij zijn op mijn nek geklommen. Hij heeft mijn kracht doen struikelen. De Heere heeft mij in hun handen gegeven; ik kan niet opstaan. De Heere heeft al mijn machtigen in mijn midden verworpen. Hij heeft een samenkomst over mij uitgeroepen om mijn jongemannen te breken. Als in een wijnpers heeft de Heere de maagd, de dochter van Juda, getreden.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:14-15

Het vertrappen van Juda als in een wijnpers is een beeld dat opnieuw opduikt in het boek Openbaring. We kunnen daar eigenlijk alvast even een voorproefje van nemen, want er zijn verschillende manieren om Openbaring uit te leggen. We zullen er een aantal bekijken. Maar er is een opvatting die naar mijn mening aandacht verdient. Die ziet Openbaring als een voorspelling van de val van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus. Die opvatting, die de preteristische opvatting wordt genoemd, vereist natuurlijk dat Openbaring vóór het jaar 70 na Christus geschreven is. Veel geleerden geloven niet dat het zo vroeg geschreven is. Maar er zijn veel geleerden die geloven dat

dit wel zo is. Als Openbaring de val van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus voorspelde, dan zou een gedeelte als Openbaring 14 het best begrepen kunnen worden in het licht van deze beeldspraak uit Klaagliederen.

Er staat in vers 17 van Openbaring 14:

> En een andere engel kwam uit de tempel, die in de hemel is, en ook hij had een scherpe sikkel. En weer een andere engel kwam bij het altaar vandaan, en die had macht over het vuur. En hij riep met luide stem tegen hem die de scherpe sikkel had, en zei: Zend uw scherpe sikkel en oogst de trossen van de wijnstok van de aarde, want de druiven ervan zijn rijp.
>
> OPENBARING 14:17-18

Of er zou in het Engels ook ‘of the land’ kunnen staan, ‘van het land’.

> En de engel zond zijn sikkel op de aarde en oogstte de druiven van de wijnstok van de aarde, en wierp die in de grote wijnpersbak van de toorn van God.
>
> OPENBARING 14:19

Of ‘of the land’, ‘van het land’. Het kan evengoed zo vertaald worden.

> En de wijnpersbak werd getreden buiten de stad, en er kwam bloed uit de wijnpersbak, tot aan de tomen van de paarden, zestienhonderd stadiën ver.
>
> OPENBARING 14:20

Zestienhonderd stadiën is de werkelijke afstand van de noordgrens tot de zuidgrens van Israël. Het lijkt dus te spreken over een ramp die Israël treft. Maar het is interessant dat dit wordt beschreven als het oogsten van de wijnstok. We weten dat dit

een beeld van Israël is in het Oude Testament en in het Nieuwe, in Jezus' gelijkenis van de wijngaard. De wijnstok wordt in de wijnpers van Gods toorn geworpen, en Hij vertrapt hem. Dit beeld vinden we hier in Klaagliederen 1:15, waar staat:

De Heer heeft de jonge vrouw Juda vertrapt alsof ze druiven in een wijnpers was.

Het lijkt erop dat Openbaring 14 eenvoudig deze gedachte laat weerklinken. Het verschil is dat Klaagliederen het jaar 586 vóór Christus op het oog heeft en Openbaring mogelijk het jaar 70 na Christus. Maar we weten dat er heel veel overeenkomsten zijn tussen die twee gebeurtenissen. Je zou zelfs kunnen stellen dat de ene een voorafbeelding van de andere is.

11

Ontroostbaar verdriet en erkenning van schuld

> Vanwege deze dingen ween ik, mijn oog, mijn oog laat water neerstromen, omdat de Trooster Die mijn ziel verkwikt ver van mij is. Mijn zonen zijn ontzet, want de vijand had de overhand.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:16

Ook dit klinkt als Jeremia.

Een van de dingen die het lijden nog groter maken, is dat je je eigen kinderen ziet lijden. Veel mensen kunnen persoonlijke armoede en persoonlijk lijden heldhaftig verdragen. Maar als ze hun kinderen hetzelfde zien doormaken, is dat meer dan ze

kunnen verdragen. Er zijn verschillende plaatsen in Klaagliederen die spreken over het lijden van kinderen. Misschien is een van de zwaarste folteringen die de mensen ondergaan wel dat ze hun kinderen op deze manieren zien lijden.

> Sion spreidt haar handen uit, maar zij heeft geen trooster. Wat Jakob betreft heeft de HEERE geboden: Zijn omstanders zullen zijn tegenstanders zijn. Jeruzalem is geworden als een afgezonderde vrouw onder hen.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:17

Dat wil zeggen, in gebed.

maar er is niemand die haar troost.

God luistert niet.

Met andere woorden, de mensen van Sion roepen in hun nood tot God. Ze spreiden hun handen uit om tot God te bidden, maar God schenkt er geen aandacht aan. Hun nood is in feite iets waarvan God heeft geboden dat het hun zou overkomen. Ze vragen tevergeefs, want de Heere heeft geboden dat degenen om hem heen zijn tegenstanders worden.

Vers 18:

> Rechtvaardig is Hij, de HEERE, want ik ben Zijn bevel ongehoorzaam geweest. Luister toch, alle volken, en zie mijn leed: mijn jonge vrouwen en mijn jongemannen zijn in gevangenschap gegaan.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:18

Nog een voorbeeld van hoe de profeet de schuld erkent en erkent dat het terecht is dat deze dingen hem overkomen. God is niet onrechtvaardig als Hij zulke dingen over hem brengt.

> Ik riep tot mijn minnaars, maar zíj hebben mij bedrogen. Mijn priesters en mijn oudsten hebben de geest gegeven in de stad, toen zij voedsel zochten voor zichzelf om hun ziel te verkwikken.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:19

Dit verwijst kennelijk naar mensen die daadwerkelijk verhongerden tijdens de hongersnood van het beleg.

12

Het gebed om vergelding over Babel

> Zie, HEERE, hoe het mij bang te moede is; mijn ingewanden zijn vol onrust, mijn hart keert zich om in mijn binnenste, want ik ben zeer ongehoorzaam geweest; buiten heeft het zwaard mij van kinderen beroofd, binnenshuis is het als de dood. Zij horen hoe ik zucht, maar ik heb geen trooster. Al mijn vijanden horen mijn onheil, zij zijn vrolijk, omdat U dat hebt gedaan. U hebt de dag gebracht die U aangekondigd hebt, maar zij zullen zijn net als ik.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:20-21

[Vertalersnoot: De spreker citeert het slot van vers 21 als een verzoek: ‘Breng de dag die U hebt aangekondigd, zodat zij worden zoals ik.’ Het bovenstaande Nederlandse Bijbelcitaat formuleert dit als een mededeling: ‘U hebt de dag gebracht’.]

Dat wil zeggen, dat de vijanden worden zoals ik. Worden zoals wij, dat wil zeggen: vernietigd. Wij zijn vernietigd. Laat de tijd snel aanbreken waarvan U hebt voorspeld dat zij vernietigd zullen worden.

Habakuk en sommige andere profeten hadden de vernietiging van Babel voorspeld. Habakuk was natuurlijk een tijdgenoot van Jeremia. Jeremia had dat trouwens ook voorspeld, in de latere hoofdstukken. De dag van Babels vernietiging is dus de dag die God heeft aangekondigd. Hij zegt: 'Laat die snel komen, oordeel hen snel.' Het is een vervloeking die hij over hen uitspreekt. Maak hen zoals ik, dat wil zeggen, laat hen de dingen verdragen en lijden die wij hebben moeten verdragen en lijden.

> Laat al hun kwaad voor Uw aangezicht komen, en doe met hen zoals U met mij gedaan hebt vanwege al mijn overtredingen. Want talrijk zijn mijn zuchten, en mijn hart is afgemat.
>
> KLAAGLIEDEREN 1:22

13

Wolken en duisternis als beelden van oordeel

Hoofdstuk 2:

> Hoe heeft de Heere in Zijn toorn de dochter van Sion in wolken gehuld. Hij heeft vanuit de hemel ter aarde geworpen de luister van Israël; en Hij heeft aan de voetbank van Zijn voeten niet gedacht op de dag van Zijn toorn.
>
> KLAAGLIEDEREN 2:1

Ik wil iets zeggen over die wolk. God heeft de dochter van Sion in Zijn toorn met een wolk bedekt. Gods toorn en oordeel worden beschreven als een wolkendek, dat de hemel natuurlijk donker zou maken. Als we de profeten en zelfs het Nieuwe Testament bestuderen, zal duidelijk worden dat een voorspeld of aangekondigd oordeel over een stad vaak wordt beschreven als een tijd waarin de zon, de maan en de sterren verduisterd worden. Soms wordt er zelfs in beeldspraak over gesproken dat de sterren uit de hemel vallen. Hoewel dit strikt genomen symbolisch zou kunnen zijn, kan het in zekere zin ook letterlijk zijn. Wanneer steden werden verbrand, verduisterden

rookwolken de hemel en onttrokken ze de zon, de maan en de sterren aan het zicht. Je zou dus kunnen zeggen dat de zon, de maan en de sterren boven hen verduisterd werden.

We vinden dit in Jesaja 13:10, waar het gaat over de val van Babylon:

> Ja, de sterren aan de hemel en hun sterrenbeelden zullen hun licht niet laten schijnen, de zon zal verduisterd worden wanneer zij opkomt, en de maan zal haar licht niet laten schijnen.
>
> JESAJA 13:10

We vinden het ook in andere gedeelten van Jesaja, en in Ezechiël en Joël, waar de verwoesting van verschillende steden of rijken wordt beschreven. Een van de genoemde gevolgen is in elk geval dat de zon, de maan en de sterren verduisterd zullen worden. Dat kan heel goed beeldspraak zijn, maar het zou ook kunnen verwijzen naar de rook van de verwoesting en de branden, die het zicht op de hemel wegneemt.

In Ezechiël hoofdstuk 32 zien we een profetie over de val van Egypte, of de verwoesting van Egypte door de Babyloniërs. Hij zegt in Ezechiël 32:7 en 8:

> Ik zal de hemel bedekken wanneer Ik u uitblus, zijn sterren zal Ik in het zwart hullen. Ik zal de zon met wolken bedekken, en de maan zal zijn licht niet laten schijnen. Alle lichten die aan de hemel stralen, zal Ik omwille van u in het zwart hullen. Ik zal duisternis over uw land brengen, spreekt de Heere HEERE.
>
> EZECHIËL 32:7-8

Een reden waarom ik dit benadruk, is dat dit beeld van een volk dat onder het oordeel komt, waardoor alle heldere lichten aan de hemel erboven verduisterd worden, ook in het Nieuwe Testament wordt gebruikt. Helaas hebben sommige mensen hierin het einde van de wereld gelezen. Ze dachten namelijk dat hier de letterlijke vernietiging

van de zon, de maan en de sterren wordt voorspeld, terwijl dat er helemaal niet noodzakelijk in besloten ligt. In Mattheüs 24:29 bijvoorbeeld, in een gedeelte dat volgens mij de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus beschrijft, staat:

> En meteen na de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal zijn schijnsel niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten van de hemelen zullen heftig bewogen worden.
>
> MATTHEÜS 24:29

14

Joëls profetie: Pinksteren en Jeruzalems val

Sla eens Handelingen hoofdstuk 2 op, waar Petrus uit Joël citeert en zegt dat dit op de Pinksterdag de vervulling daarvan is. Het is nogal interessant: hij citeert verder uit Joël dan sommige mensen vinden dat hij had moeten doen. Wanneer Petrus probeert uit te leggen wat er in de bovenzaal is gebeurd, zegt hij in Handelingen hoofdstuk 2, vanaf vers 15:

> deze mensen zijn namelijk niet dronken, zoals u vermoedt, want het is pas het derde uur van de dag. Maar dit is wat gesproken is door de profeet Joël:
>
> HANDELINGEN 2:15-16

Er volgt een tamelijk lang citaat uit het tweede hoofdstuk van het boek Joël. Hij zegt:

> En het zal zijn in de laatste dagen, zegt God, dat Ik zal uitstorten van Mijn Geest op alle vlees; en uw zonen en uw dochters zullen profeteren, uw jongemannen zullen visioenen zien en uw ouderen zullen dromen dromen. En ook op Mijn dienaren en op Mijn dienaressen zal Ik in die dagen van Mijn Geest uitstorten en zij zullen profeteren. En Ik zal wonderen geven in de hemel boven en tekenen op de aarde beneden: bloed, vuur en rookwalm.
>
> HANDELINGEN 2:17-19

Sommige moderne vertalingen zeggen ‘pillars of smoke’.

> De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voordat de grote en ontzagwekkende dag van de Heere komt. En het zal zo zijn dat ieder die de Naam van de Heere zal aanroepen, zalig zal worden.
>
> HANDELINGEN 2:20-21

Ik haal dit aan omdat vers 17 en 18 duidelijk verwijzen naar de Pinksterdag, de uitstorting van de Geest op alle vlees. Petrus zegt dat dit het is. Maar vervolgens gaat hij ook verder met het citaat, via vers 19 tot en met 21, om iets te bespreken wat niet naar de Pinksterdag lijkt te verwijzen, en waarvan veel mensen denken dat het het einde van de wereld is. Hij zegt:

Ik zal wonderen laten zien boven in de hemel en tekenen beneden op aarde, bloed en vuur en rookzuilen. De zon zal donker worden en de maan zal in bloed veranderen voordat de dag van de Heer komt.

Maar waarom zou Petrus bij deze gelegenheid een gedeelte over het einde van de wereld citeren, terwijl hij zegt: ‘Dit is het’, alsof de vervulling ervan onmiddellijk voor de deur staat? Het was tweeduizend jaar geleden dat hij dit citeerde en zei:

> Maar dit is wat gesproken is door de profeet Joël:
>
> HANDELINGEN 2:16

Maar als we zijn gebruik van de term ‘laatste dagen’ in vers 17 opvatten als de laatste dagen van de Joodse bedeling, dan heeft hij voor ogen dat God Zijn Geest uitstort als voorloper van het oordeel dat Hij over Jeruzalem zou brengen, en dat in het jaar 70 na Christus kwam. Dit zou overeenstemmen met wat Johannes de Doper zei. Johannes de Doper zei dat Jezus zou komen met een dubbele doop:

> Ik doop u wel met water tot bekering, maar Hij Die na mij komt, is sterker dan ik; ik ben het niet waard Hem Zijn sandalen na te dragen. Hij zal u dopen met de Heilige Geest en met vuur.
>
> MATTHEÜS 3:11

De ene zou over de gelovigen komen, de andere over de ongelovigen. De doop met vuur zou de verwoesting van Jeruzalem door vuur in het jaar 70 na Christus zijn. Je hebt me dat al eerder horen zeggen, al weet ik niet of je je mijn redenen voor die uitleg nog herinnert. Daar kunnen we nu niet op ingaan.

Het zou volkomen logisch zijn dat Petrus dit citeert als die laatste beschrijving in de verzen 19 tot en met 21 over het jaar 70 na Christus gaat. Dat zou kunnen, want er staat dat er bloed en vuur zou zijn.

Bloed en vuur waren er in het jaar 70 na Christus beslist allebei, en ook:

> Ik zal wondertekenen geven aan de hemel en op de aarde: bloed en vuur en rookzuilen. De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voor die dag van de HEERE komt, die grote en ontzagwekkende.
>
> JOËL 2:30-31

Als je in Los Angeles hebt gewoond, of ergens waar veel rook in de lucht hangt, of roet of smog, dan heb je vaak gezien dat de maan bloedrood is. Hij ziet er rood uit omdat je hem door het roet heen ziet, door de smog heen. Soms kunnen de wolken zo dicht zijn dat je de zon helemaal niet kunt zien. Dat zou heel letterlijk het geval kunnen zijn, al is er veel apocalyptische beeldspraak waarmee rekening moet worden gehouden.

Er is geen reden waarom de uitspraken van Petrus niet op het jaar 70 na Christus zouden kunnen slaan. Het is zelfs het waarschijnlijkst dat ze daarop slaan, aangezien hij zegt:

Dit is het.

Dit is het proces waarin die profetie in vervulling gaat. Natuurlijk zou dit ons op een zijspoor kunnen brengen waar we nu geen tijd voor hebben.

Ik breng dit allemaal ter sprake vanwege Klaagliederen 2:1. Daar wordt gezegd dat de verwoesting van Jeruzalem in 586 voor Christus hierdoor wordt gekenmerkt:

> Hoe heeft de Heere in Zijn toorn de dochter van Sion in wolken gehuld. Hij heeft vanuit de hemel ter aarde geworpen de luister van Israël; en Hij heeft aan de voetbank van Zijn voeten niet gedacht op de dag van Zijn toorn.
>
> KLAAGLIEDEREN 2:1

Op een bewolkte dag of een bewolkte nacht kun je de zon of de maan of de sterren niet zien, en het is dezelfde soort beeldspraak. De wolk is een wolk van Zijn toorn, maar het kan heel goed slaan op de rookwolken die ontstonden toen Jeruzalem door de Babyloniërs werd verbrand. Maar er stond:

Hij gooide het vanuit de hemel naar beneden.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Klaagliederen 3:48
- Jeremia 9:1
- Jeremia 14:17
- Klaagliederen 3:52-53
- Klaagliederen 4:2
- Jeremia 18:4-6
- Klaagliederen 1:1
- Klaagliederen 1:2-3
- Klaagliederen 1:4
- Klaagliederen 1:5-6
- Klaagliederen 1:7
- Psalmen 42:5
- Klaagliederen 1:8
- Klaagliederen 1:9
- Klaagliederen 1:10
- Klaagliederen 1:11
- Klaagliederen 1:12
- Klaagliederen 1:13
- Klaagliederen 1:14-15
- Openbaring 14:17-18
- Openbaring 14:19
- Openbaring 14:20
- Klaagliederen 1:16
- Klaagliederen 1:17
- Klaagliederen 1:18
- Klaagliederen 1:19
- Klaagliederen 1:20-21
- Klaagliederen 1:22
- Klaagliederen 2:1
- Jesaja 13:10
- Ezechiël 32:7-8
- Mattheüs 24:29
- Handelingen 2:15-16
- Handelingen 2:17-19

- Handelingen 2:20-21
- Handelingen 2:16
- Mattheüs 3:11
- Joël 2:30-31

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.